

величезного зростання мистецького інтересу до цього інструменту та створення цілої низки концертних творів для солюючого *ерху*. Результатом цієї реформи стало також колосальне принципове змінення соціального й художнього статусу *ерху* з інструменту побутового музикування на провідний універсальний сольний концертний інструмент. Із цієї доби розпочався новий етап історичного розвитку гри на *ерху*, яка перетворилася на сольне виконавське мистецтво. Твори для солюючого *ерху* також з'являються у творчому доробку багатьох митців.

Одним з перших авторів, який звернувся до звучання *ерху* в академічних творах, став Аарон Авшаломов — видатний композитор, засновник багатьох жанрів китайського музичного мистецтва ХХ ст., центральною ідеєю творчості якого було органічне поєднання музичних традицій Сходу та Заходу і створення на цій основі нової національної китайської музики. Композиторська спадщина Аарона Авшаломова містить декілька яскравих творів для *ерху*. Найвідомішим з них є насамперед «Ноктюрн для *ерху* з оркестром», у якому започатковано використання *ерху* не тільки як сольного інструменту, але й як концертуючого інструменту, що виконує головну роль в активному діалозі із симфонічним оркестром. Перу Авшаломова належить також твір «Пісня Гуей Фей» для *ерху*.

Д. Янжула

ТВОРИ СОЛО ДЛЯ ТРОМБОНА — ШЛЯХ ДО МАЙСТЕРНОСТІ

D. Yanzhula

THE SOLO COMPOSITIONS FOR TROMBONE — WAY TO MASTERY

Тромбон, як духовий інструмент, пережив значний еволюційний шлях, який охоплює як зміни в його органологічних характеристиках, так і в особливостях його використання. У зв'язку із цим, рівень майстерності (технічні можливості та арсенал виражальних засобів) виконавців на тромбоні також зазнавав змін. У сучасному музичному контексті тромбон відіграє важливу роль, виступаючи як частина оркестру та ансамблю різного складу, а також як сольний інструмент. Хоча практика сольного виконання на тромбоні відносно нова, її значення як чинника розвитку мистецтва гри на цьому інструменті важко переоцінити. У ХХ ст. тромбон почав активно розвиватися як представник галузі духового соло. Це стало викликом для виконавців, які, виходячи за межі звичної ролі інструменту (осмислення й розуміння інструменту як учасника музичного колективу та, відповідно, рівень виконавської майстерності, який відповідав цій ролі), мусили розвивати нові техніки та виразність у своєму виконанні. Технічні й емоційні аспекти стали центральними в розумінні та використанні тромбону як сольного інструменту. Виразність, технічні можливості та емоційна глибина стали ключовими факторами в написанні та виконанні сольних творів для тромбона. Попри те, що на початку ХХ ст. концертний репертуар для тромбона вже був присутній, слід зауважити, що він не завжди відповідав запитам виконавців. Цей період можна охарактеризувати як етап осмислення тромбона як самодостатнього інструменту. На відзнаку від певних активних зрушень у розвитку репертуару для інших духових інструментів (передусім флейта, кларнет, труба), розвиток репертуару для тромбона цього періоду не відзначався такою активністю. Ця ситуація пояснюється багатьма факторами, включаючи менший

інтерес композиторів до тромбона, відсутність значних технічних та експресивних можливостей, які були характерні для інших духових інструментів.

Такі обставини, а також стрімкий розвиток виконавських шкіл, що спричинило появу в 20–30-х роках ХХ ст. віртуозів гри на тромбоні, викликали потребу в розвитку репертуару для тромбона, який би краще відповідав органологічним характеристикам інструменту та враховував рівень розвитку тромбонівих шкіл. Спроби розв'язати означені проблеми викликали відродження в другій половині ХХ ст. одноосібного виконавства на тромбоні.

Безперечно, арсенал виразових можливостей лише тромбона поступається колективному виконанню з тромбонем у складі ансамблю. На відміну від ансамблевого виконання, де тромбон виступає у ролі одного із інструментів (зокрема, ансамбль тромбона з фортепіано), виконання творів для тромбона соло ставить перед музикантом ряд нових викликів та вимагає специфічних музичних навичок і підготовки. Як зазначає В. Громченко, роль музиканта-виконавця в інструментальному соло істотно відрізняється від ролі музиканта в колективних формах музикування, оскільки одноосібність художньо-творчого процесу вимагає від соліста-музиканта найвищого рівня фахової досконалості. Але саме ця особливість творів соло вимагає як від композитора, так і від виконавця спрямованості щодо максимального використання й відтворення найбільшого спектра технічних можливостей та засобів художньої виразності, які можливі у видобуванні на тромбоні, що, безперечно, сприяє формуванню та вдосконаленню високого рівня професійної майстерності тромбоніста. Твори для тромбона соло, як правило, є віртуозними мініатюрами, які наповнені сучасними прийомами виконання і виразовими засобами гри на інструменті, спрямованими на репрезентацію тромбона як самодостатнього для відтворення художнього образу інструмента, що виходить за межі традиційного використання тромбона в колективному виконавстві. Змістова реалізація музичного тексту на тромбоні соло вимагає від музиканта не лише високої технічної майстерності, але й володіння відповідним запасом виразальних засобів, глибокого розуміння музичної композиції та виразного втілення індивідуального музичного вираження в умовах творчого процесу без звичного акомпанементу.

Отже, особливості виконання творів для тромбона соло вимагають від тромбоніста не лише високого рівня технічних навичок, але й володіння сучасними прийомами виконання та виразовими засобами гри, глибокого розуміння музичної композиції та здатності виразно втілювати музичний задум без підтримки акомпанементу, що в комплексі становлять рівень його майстерності. Роль соліста-музиканта в цьому контексті надзвичайно важлива, оскільки він одноосібно відповідає за розкриття художнього задуму музичного твору та має неоподільну відповідальність перед аудиторією. Таким чином, твори для тромбона соло є важливою частиною репертуару для інструмента, що, завдяки вимогам та особливостям виконання, сприяють розвитку й вдосконаленню майстерності тромбоніста.